

248777

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
สำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดอวัยวะ โรงพยาบาลแพร์

ปิยะฉัตร กาศแสง

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
สำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาด้วยรังสี โรงพยาบาลแพร์

ปิยะฉัตร กาศแสง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
สำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉิน โรงพยาบาลแพร์

ปิยะฉัตร กาศแสวง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....*ประทุม สร้อยวงค์*.....ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทุม สร้อยวงค์

.....*พิกุล น.*.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์

.....*นัทธมน วุฒานนท์*.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทธมน วุฒานนท์

.....*ศุภรัตน์ ต๊ะวิชัย*.....กรรมการ

นาง ศุภรัตน์ ต๊ะวิชัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....*พิกุล น.*.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์

.....*นัทธมน วุฒานนท์*.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทธมน วุฒานนท์

30 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิกุล นันทชัยพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัทธมน วุฒานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำแนวทางที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไข แนะนำข้อบกพร่องจนการค้นคว้าแบบอิสระเสร็จสมบูรณ์ กรุณาอุทิศเวลาให้ ผู้ศึกษาทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ทั้งยังช่วยให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษา และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิกุล บุญช่วง ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ แพทย์จักษุ พยาบาลห้องตรวจจักษุ พยาบาลหออผู้ป่วยจักษุ และพยาบาลห้องผ่าตัดจักษุ รวมถึงผู้ป่วยและญาติโรงพยาบาลแพร์ทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โรงพยาบาลแพร์ ทำให้การเก็บข้อมูลในการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จได้

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และขอบคุณเพื่อนร่วมงานและเพื่อนทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสนับสนุนการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ขอให้คุณประโยชน์ที่เกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระนี้ จงบังเกิดแก่ บิดามารดา คณาจารย์ เพื่อนผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ปิยะฉัตร กาศแสวง

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
สำหรับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ โรงพยาบาลแพร์

ผู้เขียน นางสาวปิยะฉัตร กาศแสง

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทธมน วุฒานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

248777

การผ่าตัดจักษุเป็นการผ่าตัดแบบเตรียมการล่วงหน้าที่พบมากเป็นอันดับหนึ่งใน
โรงพยาบาลแพร์ การเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการเกิดผลลัพธ์
สูงสุด การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานการณ์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับ
ผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ ในด้าน โครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ ผู้ร่วมการศึกษา
ประกอบด้วยทีมบุคลากรสุขภาพ 12 คน ผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดจักษุ 15 คน และสมาชิกครอบครัว
15 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกตการปฏิบัติ และการวิเคราะห์
เอกสาร ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 มีการใช้แนวคำถามปลายเปิดสำหรับการรวบรวมข้อมูลแต่
ละวิธี และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

ด้านโครงสร้างของบริการ การเตรียมกระบวนการผ่าตัดสำหรับผู้ป่วยจักษุกระทำที่จักษุ
คลินิก แผนกผู้ป่วยนอก หอผู้ป่วยจักษุ และห้องผ่าตัด มีการกำหนดนโยบายและการจัดการที่ดี
เกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและเวชภัณฑ์

ด้านกระบวนการ พบว่า การกำหนดการผ่าตัดเริ่มที่ห้องตรวจผู้ป่วยนอกโดยการ
ตัดสินใจร่วมกันของแพทย์และผู้ป่วย หลังจากนั้นมีการสื่อสารกำหนดการผ่าตัดระหว่างหอผู้ป่วย
และห้องผ่าตัด การเตรียมความพร้อมเริ่มขึ้นภายหลังจากที่ผู้ป่วยเข้านอนโรงพยาบาล พยาบาล
รับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่ประ โยชน์ก่อนที่จะให้ผู้ป่วยลงนามในใบยินยอมรับการผ่าตัด

พยาบาลที่หออผู้ป่วยเป็นผู้สอนผู้ป่วยด้วยวาจา มีการใช้วิดีโอเทป และแผ่นพับด้วย มีการแนะนำเกี่ยวกับวิธีการผ่าตัดเพื่อให้มีความร่วมมือของผู้ป่วย แต่ไม่ได้กระทำสำหรับผู้ป่วยทุกราย มีการประเมินด้านจิตใจโดยไม่ได้ใช้เครื่องมือมาตรฐาน พยาบาลตรวจสอบรายงานผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการทุกอย่างและเอกสารที่จำเป็นในวันก่อนผ่าตัด พยาบาลตรวจสอบความพร้อมอีกครั้งหนึ่ง ทำความสะอาดบริเวณผ่าตัด และให้ย้าก่อนผ่าตัดตามแผนการรักษาของแพทย์ และส่งผู้ป่วยเข้าห้องผ่าตัด เมื่อถึงห้องผ่าตัด จะมีการตรวจสอบความพร้อมโดยพยาบาลห้องผ่าตัดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งแนะนำวิธีปฏิบัติตัวเพื่อความร่วมมือในขณะที่ผ่าตัดแต่ละขั้นตอน ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่วางานว่าไม่สามารถทำได้หมดในเวลาที่เหมาะสมเช่นนี้

การประเมินผลลัพธ์ พบว่า มีการกำหนดผลลัพธ์และตัวชี้วัดของหออผู้ป่วยและห้องผ่าตัด มีการบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ตามตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นทุกครั้ง อุบัติการณ์ของผลลัพธ์ที่ไม่เป็นที่พึงพอใจถูกนำไปปรึกษากันในที่ประชุมสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้ไม่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานผลลัพธ์เป็นรายเดือนหรือรายปี

ช่องว่างของการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดที่พบในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ขาดการแนะนำผู้ป่วยขณะอยู่หออผู้ป่วยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตัวขณะผ่าตัด 2) ยังขาดแบบประเมินทางการที่ได้มาตรฐาน 3) ยังไม่มีแนวปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก และ 4) ยังไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลผลลัพธ์และไม่มีการเผยแพร่รายงานไปสู่ทีมสหสาขา

ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยที่เข้าการผ่าตัดจักษุ ควรมีการพัฒนาแบบประเมินทางการพยาบาลที่ได้มาตรฐานและแนวปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกสำหรับพยาบาลที่แผนกผู้ป่วยนอก หออผู้ป่วย และห้องผ่าตัดได้ใช้ร่วมกัน ควรมีการกำหนดผลลัพธ์ทางการพยาบาลและมีการประเมินอย่างเป็นระบบ การศึกษาครั้งต่อไปควรเน้นการทดสอบวิธีการพยาบาลและการประเมินผลลัพธ์

Independent Study Title Clinical Situation Analysis of Preoperative Preparation for Patients Undergoing Ocular Surgery, Phrae Hospital

Author Miss Piyachat Kassawang

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Pikul Nanthachaipan Advisor

Assistant Professor Dr. Nuttamon Vuttanon Co-advisor

ABSTRACT

248777

Ocular surgery is the most frequently performed elective surgical procedure in Phrae hospital. Effective preoperative preparation is essential for optimal outcomes. This study aimed to describe the situation of preoperative preparation for patients undergoing ocular surgery at Phrae hospital, in terms of structure, process, and outcome. Study participants composed of 12 health personnel, 15 persons undergoing ocular surgery, and 15 of their family members. Group discussion, interviews, practice observation, and document analysis were performed in November, 2011. Open-ended question guides for each method of data collection were used. Data were analyzed using content analysis.

The results of this study revealed as follows:

For structure of service, preparing surgical procedures for persons undergoing ocular surgery were performed at eye clinic of outpatient department (OPD), wards, and operating room (OR). Policy and management were well-set, in terms of budget allocation, personnel, and equipment.

In terms of process, firstly, surgical schedules were set at the OPD under decision making of the surgeon and patients, and then the schedules were communicated among the patient care team at wards and operating room. Preoperative preparation began once the patients were

admitted to the ward. The informed surgical consent form specific to ocular surgery was used for every patient. Nurses were responsible for providing essential information before obtaining a signed consent. Nurses at wards performed patient teaching orally, and used videotape and pamphlets. Instructions about surgical procedure were provided to foster patient cooperation, but this was not routinely provided. Psychological assessment were done without standardized tools. Nurses verified that all laboratory reports and documents were ready to use. On the day of surgery, nurses re-checked for readiness, cleaned surgical area, gave preoperative medicines as physician's order, and transferred a patient to OR. When patients arrived at OR, they were re-checked for readiness by OR nurses, instructed about how to cooperate with operation procedures step by step. Most patients reported that they could not remember at an urgent time like this.

Regarding outcome evaluation, outcomes and indicators were determined by wards and OR, data about outcome indicators were recorded when it occurred, the incidence of an unsatisfactory outcome was discussed among the healthcare team. However, the data records were not analyzed to report outcome per month or year.

Gaps in preoperative preparation found in this study were 1) lack of patient instruction about patient's cooperation during the operation done at wards, 2) lack of standardized nursing assessment tools, 3) lack of clinical nursing practice guidelines (CNPBs), and 4) no outcome analysis and report distribution to all multidisciplinary team members.

The findings of this study can be used to improve quality of preoperative preparation for clients undergoing ocular surgery. Standardized nursing assessment tools and CNPBs should be developed and used among nurses in OPD, wards, and OR. Nursing outcomes should be determined and evaluated systematically. Further study should focus on testing nursing interventions and outcome evaluation.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	5
คำถามการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรคทางจักษุที่ต้องรักษาโดยการผ่าตัด	8
มาตรฐานการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ป่วยผ่าตัด	12
ปัญหาที่พบในกระบวนการผ่าตัดทางจักษุที่สัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด	17
การประเมินคุณภาพระบบบริการตามกรอบแนวคิดโดนาปีเดีย	20
การเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยสำหรับการผ่าตัดทางจักษุ	22
ผลลัพธ์การเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทางจักษุ	38
กรอบแนวคิดในการศึกษา	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	43
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	44
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การอภิปรายผล	80
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการศึกษา	89
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	93
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	95
เอกสารอ้างอิง	96
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก เอกสารพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	103
ภาคผนวก ข เอกสารรับรองโครงการวิจัย	109
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	111
ภาคผนวก ง รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสม ของแนวคำถาม	124
ประวัติผู้เขียน	125

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่มึนบุคลากรสุขภาพ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (n =12)	49
2 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วย จำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคล และการรักษา (n =15)	51
3 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างญาติหรือผู้ดูแลหลัก จำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคล และการรักษา (n =15)	52